

Inserati se sprejemajo in velja tristočna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,  
12 " " " " 2 "  
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primeroma zmanjša.

#### Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

# SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:  
Za celo leto . . . 10 gl. — kr  
za pol leta . . . 5 " — "  
za četrt leta . . . 2 " — "

V administraciji velja:  
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr  
za pol leta . . . 4 " 20 "  
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Ljubljani ulicah štef. 7.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

## Nadvojvoda Franc Karl †

Vdanost in zvestoba narodov avstrijskih do prevzvišene cesarske rodbine se nikdar lepše ne razodeva kakor takrat, kadar jo kaka britka zguba ali kak hud vdarec zadene, kterege z njo vred enako britko in prisrčno občutijo vsi zvesti podložniki obširnega cesarstva. Ravno te dni jo je pa zadela ena najhujših zgub; 8. t. m. je namreč, kakor smo že poročali, po jako kratkem bolehanji umrl starosta cesarske rodbine in oče našega presvitlega cesarja, nadvojvoda Franc Karl. Ranjki je bil tretji sin cesarja Franca I., rojen 7. grudna 1802, tedaj je doživel nad 75. leto. L. 1824 se je poročil z duhovito princesinjo Sofijo Barvarsko, katera mu je porodila štiri sinove, Franca Jožefa, Maksa, Karla Ludovika in Ludvika Viktorja. V politično življenje se je Franc Karl le malo vtikoval. Ko se je l. 1848 cesar Ferdinand prestolu odpovedal, moral bi bil po družinskem redu Franc Karl postati avstrijski cesar, pa odpovedal se je krozi svojemu najstarejšemu sinu, sedanjemu cesarju Francu Jožefu na korist. Le enkrat je dal od sebe politično izjavo. Ko je bil namreč konkordat odpravljen, izrazil je svojo nevoljo, ker je bil ranjki nadvojvoda jako pobožen mož in zvest katoličan.

Sv. maše nobeni dan ni opustil in ob nedeljah je na Dunaju navadno zahajal tudi k pridigam oo. jezuitov v vseučiliško cerkev. Vsako leto je šel tudi v Mariazell na božjo pot, kjer je bil vsem romarjem v veliko spodbudo. Kako zelo je čislal cerkvene obrede in navade, nam prav lepo pojasnuje tudi naš današnji dopis z Dunaja. Prav zelo bodo ranjkega nadvojvoda pogrešali tudi revni, kterim

se je pri vsaki priliki skazoval velikodušnega dobrotnika.

Pri smrti njegovi bili so navzoči cesar in cesarica, pa nadvojvodi in nadvojvodinje Karl Ludvik, Ludvik Viktor, Marija Terezija, Valerija, Franc, Ferdinand, Oto in Margareta. Cesarjevič Rudolf je vrnil se iz Berlina v Linciu zvedel o smrti preljubega starega očeta. Truplo je bilo v soboto popoldne maziljeno potem pa na mrtvaški oder položeno v tisti sobi, kjer je l. 1872 ležala tudi ranjka mati cesarjeva, nadvojvodinja Sofija. V nedeljo zvečer se je truplo preneslo v dvorno farno cerkev, kjer so ga hodili ljudje v ponjedelek celi dan in v torek (11. in 12. t. m.) dopoldne kropiti. V torek 12. t. m. popoldne ob dveh preneso srce ranjkega v srebrni posodici v farno cerkev k Avguštinem, drobovje pa v kositarjevi posodi v stolnico sv. Štefana, ob 4. uri pa slovesno preneso truplo ranjkega nadvojvoda v cesarsko rakvo k očetom kapucinom.

Iz Prage se naznanja, da je visoko plemstvo in mnogo drugih veljavnih mož odšlo na Danaj k pogrebu nadvojvoda Franca Karola. Sočutje je splošno in deželni gledišči ostanete do torka zaprti.

Dvorna žalost po ranjkem nadvojvodu bode trpela 6 mescev t. j. od 12. marca do 11. septembra, in sicer 2 meseca največja, 2 meseca srednja in 2 meseca manjša.

## Zasedenje Bosne.

Zmirom bolj gotovo se kaže, da misli Avstrija vendar le zasesti Bosno. Nek visok general je bojda rekel: „Ne pomaga nič, mi moramo Bosno pojesti; in če si je mi ne upamo

prebaviti, storili bodo to drugi, in potem zadnje še nas požrl.“ To je isto, kar smo že davno trdili: Če mi Bosne nečemo, vzeli jo bodo pri ugodni priložnosti Srbi prav radi, in pri drugi priložnosti nam bodo vzeli še Dalmacijo, in morda še več, ker jih bode vedno gnala želja deželo svojo raztegniti do sinjega morja. Če pa Avstrija Bosno vzame, potem je srbska kneževina preslaba, da bi nam jo kedaj vzela, ako se bo le količkaj dobro vladalo pri nas: Bosenski mohamedanci, ki imajo več premoženja, ko katoliki in pravoslavni skupaj, želé si priti raje pod Avstrijo, nego pod Srbijo. Ti mohamedanski Slovani nečejo o Turkih nič več slišati, oni se zavedajo svoje narodnosti, in pravijo, da so Slovani, ne pa Turki. Upati je, da bodo tudi mohamedansko krivo vero popustili, ko ne bodo več pod vladu turško. S katoliškega stališča moramo želeti, da pride Bosna pod Avstrijo, ker tu se bo potem ravno zaradi pravoslavne Srbije že iz političnih oziror moral podpirati katoliški živelj in se je nadejati, da pridobimo bosenske age in bege za katoliško vero, med tem, ko bi se pod vladu srbsko morda bolj k pravoslavju silili.

Želeti bi tudi bilo, če Bosno zasedemo, da bi se poslali tje slovenski vojaški polki, posebno Slovenci, Srbi in Hrvatje, ki bi znali z ljudmi govoriti, in bi jim pri marsičem s svetom ali dejanjem mogli na pomoč priti. Tudi bi se marsikak vojak doli privadil kraja in ljudi, in bi lahko po končani vojaški službi kar doli ostal, kar želimo iz tega uzroka, ker je nam pri nas začelo že zemlje primanjkovati, ljudstvo pa se množi in ob enem obožuje, ker se zemljišča na male kose delé, da je čedalje

## Pojasnilo k spisu:

### „Mickiewiczova poljska politika.“

(Glej „Slovenca“ št. 9 in 10.)

(Dalje.)

Počemši z ukazom dne 31. julija 1819, po kterem je bila tiskovna svoboda, v konstituciji zaprisežena, ovržena, padala je strela za strela na svete narodne vstave. Navzlic temu narod iz prva ni gubival vere v dobre namene Moskve. Ali ko zaničevanje in zatiranje svobode in pravic konstitucijskih ni prenehalo, marveč čedalje bolj ranilo prevarjene Poljake, je prišlo do tega, da je narod, nehoječ, da bi ga odrli in do nazega slekli, z nevoljo gledal na ponižanje vstave in časti narodne, zlasti ko Moskva, odkar je bil Nikolaj zasedel prestol, politike svoje ni spremenila, ter je potegnil za meč, da bi svoje pravice branil; tako se je vzdignila revolucija 29. listopada 1830 l. Kakošen je bil njeni preték, in kako slavne lovore junaštva so si pridobivali branitelji domovine in njene svobode, je zadosti že iz tega razvidno, da ruski general

Dibič do junija l. 1831\*), čeravno je imel blizo 200.000 vojakov s 396 topovi, proti Poljakom imajočim komaj 50.000 vojakov s 100 topovi, nič ni opraviti mogel, in zamerivši se carju, moral poveljništvo odstopiti Paškieviču. Ta je bolj vojujoč se s kovarstvom in zvijačo nego hrabrostjo in mečem, zasedel Varšavo. Poljski branitelji domovinski bili so tedaj premagani, vkljub velikanskej hrabrosti in žrtvovanju krvi in imetja — največ zaradi postrežnosti sosednjih držav proti Moskvi in hinavskega obetanja nekterih velevlasti, zavoljo kojih je bilo marsiktero važno podvzetje poljskih vojskovodjev zadržano, če ravno so se držale, kakor da bi Poljakom dobrohotne bile. Ko je bila tedaj vstaja zatrta, zapustilo je tisoče hrabrih boriteljev za domovino, od prostih vojniov do polkovodjev in slavnih generalov, mesto da bi se bili sovražniku vdali na milost in nemilost, drago in milo očetnjavo, in so s solznimi očmi slovo vzeli od nje, ter prestopili meje sosednjih držav in podali se pod

\*) Umrl je namreč 10. junija 1831 l. nagle smrti, bržkone vsled ostrupljenja.

gostoljubno streho Francije, Anglije in Nemčije. Ko so bili vrh tega po carskem ukazu dne 13. oktobra 1831 vsi, kteri so se z oddelki generalov Romarina, Rožičkega, Gelguda in Ribinskega na ptuje podali, za vekomaj kot prognani proglašeni, se je povečšala množina teh emigrantov še za veliko število drugih, kteri so bili ali prognani, ali pa da se jim je na smrt obsojenim posrečilo zbežati in tako svoje življenje rešiti. Vidimo tedaj veliko množino najzlahtnejših ljudi in zvestih sinov domovine, kteri so primorani kot ubežniki in prognanci kakor romarji na ptujem živeti brez nade, da še kedaj vidijo ono zemljo, ktera jim je bila najdražja, po kteri vedno hrepene, in da bi ji mogli še kedaj služiti ali pa kosti svoje v nedru njenem k večnemu pokoju položiti. V tacih in enacih okolnostih nahajajo „knjige naroda in romarstva poljskega“ svoje mesto, kot zakladi tolažbe in trdne vere za nesrečne šinove nesrečne očetnjave. V takem stanju, kakor sem ga zgoraj narisal, in po neugodnih primerljajih in žrtvah, ktere sem v kratkih besedah omenjal, pisal je Mickiewicz, ta vedež in navdušeni pesnik svojega naroda,

menj, celih in čedalje več pol- in četrtgruntarjev, ki se vsi poženi, pa ne morejo rediti kopice otrok. Zato nam ne bi nič škodovalo, ko bi mogli nekoliko tisučev Slovencev doli v Bosno spraviti, kjer je mnogo neobdelane, pa veliko boljše zemlje, kakor je naša. Se ve, da bi morala tu vlada nekoliko pomagati, kajti marsikdo bi rad doli šel, pa še toliko nima, da bi si mogel orodja kupiti, ba to sozidati in prvo leto ob svojem živeti. Takim bi morala vlada pomagati z denarno podporo, ki bi se lahko kot dolg na posestvo intabuliral, in posestnik bi ga z davki vred počasi nazaj plačeval.

Vojaki, ki bodo šli v Bosno, naj bi se porabili tudi za delo, posebno bi bili pionirji potrebni in zidarji, ker je bilo toliko vasi požganih in razdejanih. Tudi polje je bilo lani in predlanskim zelo zanemarjeno. Nam se zdi, če moramo že vojake doli rediti, da je bolje, če pomagajo pri delu, nego pa da bi stali po nepotrebnih stražah, ali pa polegali po slamnicah. Nekaj bi jih bilo lahko vsaki dan v vojaški službi, drugi pa naj bi orali, sejali, želi, mlatili, zidali, krili, šivali itd. Tudi bi se lahko popravile ali naredile nove ceste, in tako bi se Bosna brez velikih stroškov lahko v kratkem kultivirala.

Nemci si menda mislijo, da so Bošnjaki sami roparji in tolovaji, in da bodo vojaki s takimi četami mnogo opraviti imeli. Temu pa ni tako. Bošnjak je Slovan, in miroljuben, kakor so vsi Slovani. Kedar bodo Bošnjaki videli, da mir, red in pravica vlada v deželi, vrnil se bodo k mirnemu delu. Zato vojaki ne bodo dosti opraviti imeli, če se ne bodo po nepotrebnem sem in tje gonili. Mi ne rečemo, da v Bosni ni potreba za vredovanje nove postave precejšnje vojaške moči, vendar še bolj kot žandarmov Bosna potrebuje pridnih delavcev.

„N. W. Tagblatt“ že našteva vojna krudela, ki so za Bosno in Hercegovino odbrana. Vzela se bodo izmed vojakov Graške, Buda-peške, Zagrebske, Temešvarske, Zadrske in Tržaške generalne komande, in sicer so odmenjeni za zdaj peš-polki: Airoldi, Scudier, nadvojvoda Jožef, Sachsen-Meiningen, Cerewicz, princ Ludvik, Filipovič, Šokčević, Jelačić in 31. batalijon lovcev, skupaj 28 batalijonov pešcev. Izmed konjikov se imenujejo husarski polki: Fridrih Karl, kralj pruski, Lichtenstein in Ciam-Gallas, pa ulanska polka Wallmoden in Franc II., skupaj 6 polkov in 36 švadronov. Topničarstva odidejo v Bosno 4 baterijske divizije 13. topničarskega polka

z 48 topovi, ki se bodo pa še za enkrat toliko pomnožili. Tudi se jim bode pridružila hribovska baterija in 9. in 4. kompanija 12. trdnjavskega topničarskega batalijona. OI ženijskega oddelka je za Bosno odločena 8 rezervna kompanija 2. ženijskega polka in 3. kompanije 5. pionirskega batalijona s potrebnimi pripravami za mostove itd. Od zdravniškega krudela se jim pridružita 22. in 23. oddelek. Ta vojna, ki šteje zdaj okoli 18.000 mož, se bode deloma razpostavila ob Savi, deloma pa ob Uni in bode v Bosno marširala po poti proti Banjaluki. V Hercegovino pa odide 11 infanterijskih batalijonov 22., 32. in 69. peš polka. V 14 dneh se ta vojna lahko povikša na 60.000 mož, in se bode razdelila v dve vojni s 7 divizijami pešcev, 1 konjikov in 120 topovi.

Sliši se, da pa Turčija Bosne noče meni nič tebi nič popustiti in da pošlje tje 60.000 mož, ki bodo imeli deželo braniti. Če tedaj Avstrija res misli Bosno zasesti, imela bode boj s Turčijo, kterege bi se bila izognila, če bi bila to že prej storila, ko so Turki z Rusom imeli čez glavo opraviti. Pa tudi Italija nekako zavistno gleda na Avstrijo, in hoče neki zasesti južno Albanij, če se Avstrija polasti severnega dela te dežele. Za Avstrijo vzhodna štrana tedaj še ni razmotana, ampak se bode morda še le prav zmedla.

## † Karel Melcer.

I.

Dolgost življenja našega je kratka; kaj znancev je zasula že lopata — in to v kratkem času — in še odprte noč in dan so groba vrata! — Te in druge besede pesnikove so ne živo navdajale v nedeljo na večer, kedar je slovesno pokopan bil sploh znani profesor Karel Melcer iz obče čislane rodovine. Ni še davno, kar je umrl sloveči brat njegov Rajmund, kar se je v nebesa preselila mu sestra tolikanj pobožna, po hudi bolezni prava mučenka, Rozalija vdova Homanica, ktera je skoro največ pripomogla k vstanovitvi hiralnice ali bolnišnice pri sv. Jožefu; in v petek popoldne umre v tej dobroti hiši brat profesor Karel, zapustivši gospo vdovo in sestro Viktorijo. Obolel je bil nekoliko hujše v nogah po novem letu, in še le pred dvema tednoma tako zelo, da sta morala prevzdigovati ga dva postrežnika. Poprosil je sam, da so ga koj prevedeli, in dal se je prenesti potem v hiralnico, od koder je 10. t. m. truplo njegovo častno preneseno bilo na novo mirje ali grobišče k sv. Krištofu. Pogreba se je vdeležila

one knjige, v katerih ga je volja predstaviti duhovno znamenitost ali veljavo, katero on v svojej domišljiji, v svojej poetičnej bristovidnosti in navdušenosti pripisuje in prideva poljskemu izseljenstvu.

Skupljanje duha, zbranje vsih njegovih dragotin, ktere vsak iz med teh nesrečnih junakov v sebi nosi, pripeljajo jih k stanu zavesti in bistrovitnosti svojih duševnih zalog, s kterimi morajo in so dolžni služiti domovini, in zaradi tega ne smejo upadati pod bremenom, katero jim je previdnost naložila, — to je pesnik za najvišjo za neogibno potrebno nalogo svojo spoznal in izraževal. „Knjige naroda in romarstva poljskega“ so tedaj očeviden plod in nasledek z ene strani posebne namere, ktere se je bila v tem času polastila duha Mickiewiczovega, z druge strani pa okolnosti političnih njegove domovine ter osode njegovih rojakov posebno v ptujej zemlji prebivajočih.

Ona nam pojasnuje seosbno obliko in stil, s kterim so pisane te knjige, in one, za ktere so bile v prvi vrsti pisane. Stil in oblika sv. pisma, kterih se pesnik naš poslužuje, sledi tedaj iz globoko verskega sočutja in premišljevanja na tem polju, v ktere se je bil Mickiewicz v tem času vglobil. Knjige naroda in romarstva poljskega niso tedaj na noben način travestija sv. pisma, ampak poezija brez rimov navdušenega pesnika, kteri ima sam to zvesto zavest v duši, da narod tako slavno velikih činov zginiti ne more, in tudi drugim, stokajočim pod bremenom zadreg in stisk pasti ne daje; namreč odkrivajoč jim in odgrinjajoč po prazničnem in iz globoke vere izvirajočem načinu skrivnosti zgodovine, varuje jih obupnosti ter okrepča jih duha, pokazovaje na prihodnost odrešenja. (Konec sledi.)

razun Waldherrovega vstava, kjer je poslednji čas še nekoliko podučeval, vsa gimnazija s sedmerimi venci in 14 šopki, ki so jih nesli pred njim (5 vencev pa je razun tega še kinčalo trugo), kar je tim veče hvale vredno, ker je bival že tretje leto v pokoju; profesorji gimnazijski so vdeleževali se z lastnim vencem, profesorji drugih učilišč, bogoslovci, viši vradniki in sploh mnogo olikanega občinstva. Gimnazijalci so mu pred hiralnico in na grobu ginljivo zapeli.

Rojen je bil Melcer Karel 27. jan. 1814 v Ljubljani. Po latinskih in licejskih šolah je dovršil bogoslovje l. 1835; toda premlad za mašnikovo posvečenje vstopi za veroznanskega učitelja v tedanjo trgovsko šolo, l. 1836 v gimnazijo za pomočnika ali adjunkta, l. 1838 pa se poda v Gradec v pravoslovje, l. 1842 se pripravlja za sodnika, in se l. 1845 res tudi izprašati da iz kazenskega in državljanskega prava. Ker ga to vendar ni veselilo, je postal že l. 1843 sluga priročnik v knjigarni Celovški, od koder je prisel l. 1850 za pisarja v knjižnico Ljubljansko. L. 1851 prestopi v srednje šole gimnazijske za učitelja, opravi preskušujo iz zgodovinske in zemljepisne znanosti, ter postane profesor l. 1853, in služi nato — podučevaje razun omenjenih predmetov časih latinščino, nemščino, slovenščino in nekterikrat računstvo — do avgusta l. 1875, kedar je moral, v pokoj.

Bil je mož dobrega duha in — kakor je veliko poskušal v prejšnjih letih v raznih vedah, dokaj obširnega znanja. Mladini šolski ni bil mučitelj; celo dijaki, kterim hvaležnost ni ravno priraščena, so pisarili o njem, da jim Karel Melcer nikdar ni bil „Orbilius plagosus“. — Strinjal je nekako po življenji in podučevanji svojem dve dobi v sedanjem šolstvu, starejšo in novejšo, pa tudi bridko skušal, kako težko je služiti dvema gospodoma! Kakor v šoli v naukih — je kazal katoliško vernost svojo v cerkvi, kamor je rad hodil k službi božji. Nadzorstva pri učencih o nedeljah in praznikih je časih dejal, ne poznam. Ako je profesor katoličan, gre k sv. maši, in kje lože, nego v cerkvi s šolarji? Tako je o velikonočnih duhovnih vajah, dokler so jih še imeli, prihajal do zadnjega — dasi nekako že osamljen — z učenci vred k sv. obhajilu. — Znamenite so in resnične o njem besede, ki jih je o slovesu vsem v spričevanje dalo sedanje gimnazijsko predstojništvo, ktere se nahajajo v gimnazijskem izvestji l. 1875 str. 48: *Vielseitiges Wissen, Eifer und Interesse für seinen Gegenstand, redlicher Wille und freundliche Zuvorkommenheit sichern demselben beim Scheiden von der Lehranstalt von Seite seiner Collegen und der Schüler, denen er stets ein wohlwollender Lehrer gewesen, die freundlichste Erinnerung*“ (t. j. mnogostranska vednost, marljivost in zanimljivost za svoj predmet, poštenost in prijazna postrežnost odhajočemu od učilišča zagotavljajo pri drugovih — učiteljih in učencih, kterim je bil vedno dobrovoljen učenik, najprijaznejši spomin).

## Politični pregled.

V Ljubljani, 11. marca.

### Avstrijske dežele.

**Delegaciji** ste se 9. t. m. sošle, ter ste najprej izrazile svoje sočutje zaradi smrti nadvojvoda Franca Karola. Izročila se jima je rudeča knjiga, obsegajoča 1083 depeš in pisem o raznoterih vnanjih zadevah zlasti zastran homatij na Turškem. Dalje se jima je predložil predlog zaradi dovoljenja 60 milj. gld., da bode mogla vlada varovati koristi avstrijske, če bi bilo treba izvanrednih pripomočkov, predlog o skupnih stroških za drugo četrtinko tega

leta in predlog o podpori bosenskih beguncev za prve 4 mesece tega leta. Vseh beguncev je v Dalmaciji okoli 37.000, na Hrvaškem 26.600, v Granici 57.100, tedaj skupaj 120.700, za katere se v Dalmaciji vsaki mesec potrebuje 56.000 gl., na Hrvaškem 75.000 gl., v Granici pa 160.000 gl. Stroški za te begunce so znašali 1875. l. 475.910 gl. 9 kr., 1876. leta 2.122.097 gl. 51 1/2 kr., 1877. l. pa 3.200.000 gl. Prve 3 mesece l. 1878 se je potrosilo za nje okoli 900.000 gl., za mesec april pa se zahteva še 290.000 gl. Četrty predlog zahteva od delegacij odobrenje nekterih stroškov, ki so bili višji, kakor se je bilo v proračunu dovolilo.

**Gospodarska** zbornica državnega zbora ima danes sejo, da izrazi svoje sočutje zaradi britke izgube, ki je zadela cesarjevo rodbino.

V **državnem** zboru je minister odgovoril na interpelacijo Groholskega in tovarišev o Poljaki, katere so boje Rusi na Turškem polovili in pomorili. Vlada, rekel je minister, je reč natančno preiskovala, pa ni o nobenem Poljaku zvedela, ki bi bil od Rusov na Turškem umorjen. Ker tudi interpelanti nobenega ne morejo z imenom naznaniti, katerega bi bila zadela ta osoda, je pač razvidno, da jih je pri tej interpelaciji vodilo samo strastno sovraštvo do Rusije.

Pri obravnavi o državnem proračunu je poslanec Schönerer neusmiljeno bičal ministerstvo. Parlamentarčno življenje, je rekel, prišlo je po odpovedni komediji ministrov ob vso veljavo in v javnih shodiščih že brez ovinkov govore o razpadu države in o združenju raznih kronovin s sosednimi državami. Kako je pa mogoče, da bi se to stanje zboljšalo, če se ministerstvu očitajo najhujše reči, kakor n. pr. v brošuri „Lasser imenovan Auersperg“, ki je bila pred letom dala tudi povod k interpelaciji v državnem zboru. Na ta način je Schönerer govoril dalje in končno priporočal, da naj se pograbi premoženje mrtve roke (t. j. cerkveno) ter vpelje splošna volilna pravica. Predsednik je večkrat ustavil govornika, o katerem vsi časniki trdijo, da ministerstvo še nikdar ni bilo tako hudo napadeno, kakor od njega v omenjenem govoru.

#### Vnanje države.

**Ruski** general Ignatiev in turški pooblaščenec Reuf paša sta imela včeraj iz Carigrada odriniti v Petrograd, da doženeta končno potrjenje pogovorjenega miru. Sultan je vprašal cara, če je zadovoljen, da Reuf paša v njegovem imenu pride tje, in car je temu pritrnil. — Veliki knez Nikolaj še ni obiskal sultana v Carigradu. Knez namreč hoče iti tje z velikim spremstvom častnikov in kozakov, sultan pa želi, da bi prišel z manjšim spremstvom.

**Ruski zgubički** v poslednji vojski do 30. jan. t. l. na evropskem in azijaškem bojišču. Ranjeni in ubiti so bili 89.304 možje. Med temi 10 generalov ubitih, 11 ranjenih. Princ cesarske rodbine in 34 členov visokega plemstva je poginilo junaške smrti. Ranjenih ozdravilo se je 36.842. Pozneje izpuščenih iz bolnišnic 10.000 mož, vjeli so jih Turki 121. Po primeri se ima z zgubami takole. Zmed bojujočih je padel vsaki šesti mož, v bolnicah in hiralnica je umrl vsaki 11. mož. 20.000 mož je bilo zaradi hrabrosti in zasluženja poslovljenih z redi, nagradami itd. Dva ruska vojaka sta bila obsojena k smrti, zaradi plenjenja in uhitanja se je kaznovalo samo enkrat. Največ redov so dobile niže šarže, zlasti pak v 8. armadnem polku vojskujoči se v soteski Šipski. Ruski dobički v vojski s Turki so pa naslednji: Vjetih je bilo 15 pašev,

113.000 štabnih in podčastnikov, kakor tudi vojakov nižih stopinj. Vpljenih je bilo 606 del ali kanonov različnega zrna, 9600 šotorov in lesenih barak ali kolib, pak 140.200 različnih pušek angleškega stroja ali dela. Število vpljenih konj cenil se na 24.000. Neredovnim množicam vzeli so Rusje 200.000 pušek, nožev in pistol, Čerkesom 30.000 pik ali obodal in sabelj. Primeroma dobilo se je pri vsakem z vjetih turških vojakov 70 patronov. V skladih najdeno je bilo 500 milijonov patronov (gl. Vojenská Listy č. 7. r I. v Brnu).

**Iz Rima** liberalni listi poročajo, da so se bili papeževi Švajcarji sprli, ker jim niso plačali tistega zneska, ki so ga pri smrti papeževi navadno dobivali, in da so papeževi žandarji zaprli 8 najhujših rogoviležev, katere so pa njihovi tovarši zopet oprostili. Papež, pravijo, je moral odjenjati in je sklenil vse vojaške naredbe v Vatikanu odpraviti. Ker katoliški listi o tem nič ne naznanjajo, je to najbrže ena tistih laži, katerih o papežu in vatikanu nahajamo na kupe. — „Ag. Stef.“ naznanja, da hočejo papež zopet pričeti obravnavo z Rusijo zaradi Poljakov, ter tudi na Nemško poslati posebnega pooblaščenca, ki naj bi vravnal s cesarjem Viljemom tamošnje cerkvene zadeve. Nespravljiva stranka pa se temu upira. Tudi ta poslednji pristavek je menda le zgolj izmišljiva liberalnih časnikarjev.

**Italijanska** zbornica si je 8. t. m. Cairolia izvolila za predsednika; ministerstvo je boje vsled tega kralju izročilo svojo odpoved. Cairolia sestavi novo ministerstvo.

#### Izvirni dopisi.

**Iz Hrenovice**, 8. marca. (Prošnja.) 24. februarja je v vasi Brezje med božjo službo ob 10. uri ogenj vstal; pogoreli so 4 posestniki, dva sta bila za malo zavarovana, eden je plačo zamudil; škode je do 6000 gl. Revščina na Notranjskem je obče znana, zatoraj trkam na usmiljena srca: Usmilite se naših revnih pogorelcev! Še tako majhen dar bo hvaležno sprejet.

Dr. J. Sterbenec,  
farni oskrbnik.

**Iz Št. Ruperta**, na Dolenjskem 7. marca. (Za pust in post.) Kakor je v mnogih krajih navada, obhajala se je tudi pri nas tri zadnje pustne dneve 40 urna pobožnost. Ljudstva je bilo ves čas ne le iz obširne domače, ampak tudi iz sosednjih, da celo iz daljnih fara obilno zbranega, ki se je prav spodbudno obnašalo. Tih in mirno je bilo po naši okolici. Ni sledu o tistem rajanju, ki se semtertje še nahaja. Večina tudi ne žaluje po njem; kdor se pa hoče odškodovati, potrudi se lahko samo v bližnji Mokronog, in tam ima tega v obilnosti.

Že kmalo se ni v bližnjem tergu tako „ginljiva“ slovesnost obhajala Kurentu na čast, kakor letošnji pust. To so vam bile priprave! Pometalo se je, gnojnica in blato se je dergnilo (s katerim so Mokronožani po cestah in ulicah bogato obdarovani), da bi človek včasih lahko obtičal) tako, kakor še za procesijo pri vstajenji ali o Telovem ne. Ptujec, opazovalec, vendar popraša, zakaj se vse to s takim veseljem vrši? Ponosno odvrnejo domačini: Korso, korso bomo imeli; ker pravijo, da so velika mesta zavoljo slabih časov jela zmir bolj upuščati pustne burke, se jih pa mi poprimemo, da se to popolnoma ne pozabi. Letos bomo bolj po „gospodsko“ napravili kot lani, ko bi jo bili kmalo skupili, ker smo duhovsko obleko posnemaje, cerkvene šege in opravila smešili. Zato so nas potem župnik očitno na leci osramotili (in prav so imeli) in govorilo se je, da bi jih bilo skoro en par šlo „v luknjo“ pogle-

dat, kar se je bilo vendar opustilo. — Da se je pa letos boljše vršilo, zasluga je menda ondašnje inteligence, kar ptujec sklepa iz tega, ker so bila vabila po švabsko napisana. Sicer sa pa temu ni treba čuditi, ker je sploh znano, da po Mokronogu že vrabci klasično nemščino čivkajo; in kdo bi res tisto „gmej špraho“ govoril, tista je za „pavre“. Ker je tedaj inteligence vso stvar aranžirala, si lahko mislite, da se je vse v naj lepšem redu vršilo, morda še bolj kot v Ljubljani, ako ste kaj korse imeli. \*) Zato je pa bilo šundra in vrišča in pehanja in zijanja obilo. Da pa niso gledalci zastoj časa trtili, vrgel se jim je zdaj pa zdaj kak rožič, figa, pomeranča itd, iz česar se zopet da sklepati, da je bila inteligence zastopana. Godci, celo neki tam od savskih bregov štajarskih so trobili, da je vse hrumelo; morda so jim še zdaj ustnice zabreknene, pa saj se bodo v postu že omečile.

Po vseh pripravah in prikazih se sploh mora reči, da so bile mnoge roke kaj darežljive; upati je, da zanarprej tudi ubogim ne bodo odtegnile svoje pomoči, kateri se ravno tam tako pogosto oglašujejo; zagotovljene naj bodo, da jih kurent, kateremu so tako slovesnost omislile, v svojem kraljestvu ne bo pozabil. — Št. Ruperčani se vsemu obhodu zahvaljujemo, da ga dalje ni bilo kot do Bistrice, ker mi jih ne bi bili mogli dostojno sprejeti, kakor so oni pretekli teden imenitne gospode, ker nam manjka zato zračnih soban, kakor se najdejo v njihovem trgu. Škoda, škoda — nam pride zdaj na misel — da ni pustne dneve prišel ogledovat področnih uradov v Mokronog deželni finančni vodja g. Christ iz Ljubljane. Lahko bi mu bil serenado napravili. On bi bil drugače vtise in pojme odnesel iz Mokronoga, kakor pa takrat. Slišali smo tudi mi, kar se je drugi dan po vsem trgu govorilo. Po navetu necega uradnika krškega vstavil se je g. vodja pri ondašnjem županu, ki je pa neki s prostorom precej v zadregi. In glejte, ravno g. inspektorja, ki so to nasvetovali, je osoda doletela, da so v smradu in dimu morali počitka iskati — na mizi gostilne sobice. Dolgo so klicali Morfeja ter s tem izdramili svojega druga, ki je vendar imel svojo posteljico; a to noč jim je le kljuboval, kar so si sami krivi, ko niso hoteli boljših sob v drugih gostilnah poiskati. \*\*) — O revni Št. Rupert, pri nas vse tako leno in mrtvo! Če bi Mokronoga tako blizo ne imeli, bi nobene pikantnosti ne doživeli!

**Z Dunaja**, 7. marcija. (Spodbudljiv zglede cesarske rodbine. — Prof. Arntds.) Naša cerkva je res veličastna v svojih lepih, umno sestavljenih, pomenljivih ter raznim časom in položajem človeškega življenja primernih obredih, ki se še vrh tega lahko zamorejo ponašati s svojim več stoletnim obstankom. Veselo in za slehernega spodbudljivo bi bilo, ko bi se katoličani teh hvalovrednih običajev radi vdeleževali z ono dostojnostjo in resnobnostjo, katero povsem zaslužijo. Take in edne misli so me sprehajale na pepelnico, ko sem zamogel opazovati, da se naj odličnejša gospoda vdeležuje lepe navade pepelenja, pri katerem se človek opomni, da je le prah in da se bode v nja spremenil, naj je še tako imenitnega stanu. In tu kakor pri vseh cerkvenih bodi javnih bodi nejavnih opravilih podaje sijajen, vsega priznauja vreden vzgled svitla cesarske rodbine. Njih veličastvo cesar in cesarica sta se z mnogobrojnimi spremstvom vde-

\*) Bila je jako piškava. Vred.

\*\*) Iz tiskovnih ozirav smo morali naslednje stavke zbrisati. Vred.

ležila pepelnicih ceremonij vsem pričujočim v veliko spodbudo in radost. Častitljivi starček prevz. nadvojvoda Franc Karol pa, ki je vsled bolezni, upamo da ne prenevarne \*) — na posteljo navezan, je zaukazal, naj ga dotični duhovnik kakor vsako pepelnico tako tudi letošnjo, če tudi v postelji popopeli. \*\*) Priporočljiva pieteta do cerkvenih naprav! —

Pred kratkim je umrl tukaj eden najboljših in izvrstnejših profesorjev Dunajskega vseučilišča namreč dr. Ludovik Arndts vitez pl. Arnesberg. Omenjam pa njegovo smrt v „Slov.“ zarad tega, ker je bil ranjki temeljito učen jurist, ki se ni sramoval očito zagovarjati in braniti pravic kat. cerkve. Marsikom je morabititi še v živem spominu, kako možko se je obnašal vitez Arndts v l. 1867-69 v dobi, ne ravno veseli, ko so se v gospodski zbornici obravnavale razne postave, segajoče globoko v osrčje cerkveno. Neprerašeno in odločno je vselej izrekel svoje mnenje, ne boječ se nobene zamere. V viharnej seji dne 21. marcija 1869 je glasoval zoper odpravo konkordata, in si je s tim na vrat nakopal hudo jezo in mrzenje od strani liberalnih vseučilišnikov, kar ga pa ni spravilo ob pravo prepričanje. Če ga učenci niso ljubili, so ga pa vsaj spoštovati morali vsled obsežnih jurističnih vednosti. Jegova učena dela kakor: „Juristische Encyklopedie“ in „Lehrbuch der Pandecten“ (Rzlaganje drugzega dela corpus juris civilis) slovijo po vsej Evropi in že štejejo več natisov. Posebno „Arndts Pandecten“ je juristom tako znana knjiga, kakor prvencem abecednik. Prevedena je že v razne evropske jezike kakor v madjarski, ruski, francoski jezik. Arndts sklepa vrsto znamenitih učenjakov in značajnih katolikov, kakor so bili: Möhler, Görres, Brentano, Philipps, ki so nam jasen in neovrgljiv dokaz, da se prava učenost lepo vjema s kat. vero, kar pa sedanjji novodobni učenjaki po vsej sili utajiti hočejo.

## Domače novice.

V Ljubljani, 9. marca.

(Sočutje zarad smrti nadvojvoda Franca Karola) so v nedeljo 10. t. m. voditelju deželne vlade, vladinemu svetovalcu Schöpplnu, izrekli deželni in mestni odbor pa kupčijska zbornica, ter ga naprosili, da to sporoči na najvišje mesto. Danes je bila v stolnici slovesna črna maša po ranjkem nadvojvodu, katero so služili veleč. knez in škof, in ktere so se vdeležili razni vradi, cesarski in deželni, kakor tudi vojaško častništvo.

(Novi deželni predsednik pl. Kalina) se je 7. t. m. iz Gradca podal na Dunaj, da stori svojo obljubo. Ker je med tem umrl cesarjev oče, prisegel je v soboto pred ministerskim predsednikom, knezom Auerspergom. Kedaj da pride v Ljubljano, se natančno še ne vé.

(Deželni glavar vitez Kaltenegger) se je 8. t. m. z Dunaja povrnil v Ljubljano.

(Državni zbor) je brez obravnave dovolil, da se smejo prodati 4 cesarske hiše, v kterih so bili dosedaj razni računski vradi, ki se imajo poslej preseliti v dosedanjo hranilnico, katero hoče država kupiti.

(Slovensko gledališče.) „Petrograd in Plevna“ se zove nova igra z impozantno scenerijo, ki

\*) Je v petek 8. t. m. umrl. Vred.

\*\*) Cesarjevič Rudolf, ki je bival ravno v Berlinu, je — kakor v nedeljo poprej — tudi na pepelnico sredo bil v cerkvi sv. Hedvige pri službi božji in se je dal pepeliti (kjer udeljen mu pepelec, pravi „Čech“). Vred.

se je zadnjo nedeljo v našem gledišči igrala. Poezija je dobro sestavljena in pravilno vredjena. Čudimo se, da se severn Nemeč, kar je menda pisatelj, še toliko v naš (slovanski) položaj zamisliti more. Igralo se je v obče dobro. Gospica G. Nigrinova je imela najtežo nalogo, pa jo je v občno zadovoljnost izvršila. G. Schmid kot junak (Urusov) je jako dopadal. Izvrstna podoba je bil general Gurko (g. Kocelj), pa pisatelj mu je dal žalibog premahno vlogo. G. Magolič je sicer med mlajšimi močmi ena najboljših, kot intrigant (Dali) pa kaže še premalo mimike. Talentom poduka! Četovodja Žarko (g. Šusteršič) je bila simpatična prikazen. Ravno tako smo bili z gospico M. Nigrinovo zadovoljni; naivne vloge se jej dobro podajo. Zbor ruskih vojakov in bulgarskih ustašev bi bil imel peti rusko himno, ker je bila pa ta prepovedana, peli so „v boj“, dobro, samo tenoristov smo pogrešali. Vse se nam je dopadlo, samo vedni smeh na galariji je bil odveč, zlasti žali človeka pri tragičnih prizorih. Nekoliko krivde pa pade na inspicijenta, ali kdor je scenerijo naredil, kajti poizvedeli smo, da so iz galerije dobro videli, kako so namesto v brezno, na blazine padali in se tam valjali, to je pouzročilo smeh.

Gledališče je bilo kar natlačeno ljudstva, za to se nadejamo to igro letos še enkrat videti.

(Osem vojaških konj) bodo jutri 13. t. m. ob 9. uri dopoldne na cesar Jožefovem trgu pred hranilnico na javni dražbi prodali.

## Razne reči.

— Duhovske premembe v ljubljanski škofiji: Č. g. Franc Brulec je bil 9. t. m. za Dolino vmeščen. Na njegovo mesto za kateheta na nunskej dekliški šoli v Loki pride č. g. Šimen Zupan.

— Cesarica Marija Ana je za cerkev na Golem pri Igu podarila 50 gld.

— Višja deželna sodnika v Gradcu sta postala: dr. Fridrich Perko, dosedaj deželni sodnik v Gradcu, in Avgust Urbas, kresijski sodnik v Celju.

— Narodne pesni srbske. Med Jugoslovani so v sedanjem veku najbolj zaslovele narodne pesni srbske, nabrane po Vuku Stefanoviču, Milotinoviču in drugih, tako da so zarad njih pesniki in učenjaki nemški učili se srbsčine na pr. Göthe, Grim, Humboldt itd. ter so jih tudi sami si nemčili. Ako so že pesmi kranjskega naroda, ponemčene po Anastaziju Grünu, tolikanj dopadle; kolikanj utegnejo še le „Wilhelm Gerhard's Gesänge der Serben“, ktere je 1. 1877 v Lipskem vnovič na svetlo dal Karl Braun-Wiesbaden. Pesni so v dveh razdelkih, epične (gusle) pa lirčne (kolo), izbrane, nekaj v nemških, nekaj izvernih merilih srbskih, v besedi gladki in krepki. Kar prestavo W. Gerharda, kateri je r. 1780 v Weimaru, u. 1858 v Heidelbergu, v tej zbirki posebno povišuje, so pridejane pojasnila, je narodopisen in književen vvod, kateri bralcu marsikaj prečituje. Škoda, da ni kar naravno povedana cena tej lični knjižici v mali osmerski str. 292 v zalogi J. M. Barthovi v Lipskem. Nektare izmed teh pesni so že tudi poslovenjene, in kdo rad ne čita o caru Dušanu, o Kosovem polju, o Janku Sibirjanu, o kraljeviču Marku itd., in prav v sedanjji dobi se tim bolj priporočajo romance, balade, davorije srbske, kedar se dvigajo na vzhodu Slovani ter stopajo na svetovno pozorišče.

## Eksekutivne dražbe.

13. marca: 3. Šusteršič z Jezera, 3. Grum iz Tomišlja, 3. Prime iz Iške vasi, 3. Poderžaj iz Zaverja, 3. Zalar iz Zapotoka, 3. Klančar iz Studenca, 3. Jama iz Loga, 1. Štrumbelj iz Tomišlja, 1. Kregar iz Dragomera, 1. Mehle iz Šmarje, Zelnik iz Gorenje Senice, vsi v Ljubljani. 1. Gerl, z Jezera, 2. Keržič iz Igavasi, oba v Ložu. 2. Varl iz Kamnegorice, v Radolici. 2. Doleneč iz Čermelic, 3. Kovačič iz Famelj, 1. Debevec iz Slavine, in 3. Perhavec v Senožečah. 1. Selak iz Sela, v Idriji. 1. Sedmak iz Nadajnega sela, 3. Želko iz Narina, oba v Postojni. 3. Nagode iz Ravnika, 3. Lekan iz Rovt, 3. Mihevec iz Dolnjega Logatea, 2. Hodnik iz Gorenje vasi, vsi v Logatecu. 3. Torč iz Gorič, v Kranji.

14. marca: 3. Rozman iz Luž, 2. Stirn iz Velesovega, oba v Kranji. 3. Strah iz Ilave gore, 1. Lavrin iz Kompolj, oba v Lašičah. 1. Črne iz Hrastovega dola, 3. Omahen iz Biča, oba v Zatični. 1. Cornovo s Hriba, na Vrhniki.

## Umrlj so:

Od 6. do 8. marca: Janez Razpotnik, vradnik južne železnice 29 l., Jožef Kapel, krojač 21 l., oba za jetiko. Marija Krastnik, 8 l., za vodenno glavo. Jakob Matozelj, tandler 72 l., za vtriplj. pljuč. Ruprecht Poka pl. Pokafalva, telegraf. vradn. o. 5 1/2 m., za drisko. Anton Cigoj, vjetnik na gradu 21 l., za vodenico. Karl Melcer, profesor 64 l., za omehčanjem možganov.

## Telegrafične denarne cene 11. marca.

Papirna renta 62.85 — Sreberna renta 67. — Zlatarenta 74.60. — 1860letno državno posojilo 111.75 Bankinske akcije 800 — Kreditne akcije 232.50 — London 118.80 — Srebro 104.90. — Ces. kr. cekini 5.59. — 20 frankov 9.48 1/2.

## Loterijske številke 9. marca.

V Trstu: 77, 29, 87, 24, 89.

V Lincu: 80, 50, 11, 65, 21.

## Javna zahvala.

Slavna ljubljanska hranilnica je zopet letos ljudski deški šoli v Rudolfovem lepo svoto — 100 gl. za revne učence podariti blagovolila. Za ta lepi dar s tem najprisrčnejšo zahvalo izreka

Vodstvo deške ljudske šole v Rudolfovem.

## Semenski krompir.

Amerikanski zgodnji rožni krompir in zgodnji holsteinski krompir se dobi pri upravnistvu kmetijskega vrta v Ljubljani na Bregu št. 8., — dunajski cent po 2 gl. 80 kr. Menj kot cent se ga ne oddaja. — Zaboj ali zavoj zaračuna se po lastnih stroških. (2)

Franc Schollmayer.

## Zemljišče

z dvojno streho v Čermošnicah 3 ure od Novega mesta je prostovoljno na prodaj. Pod eno streho je hiša z 4 sobami, pod hišo pa hlev in klet, pod drugo streho pa skedenj, senik in kašča; vse pri farni cerkvi. Njiv je za 18 do 20 mernikov pšenične posevte, gorskih senožet pa toliko, da se preživi čez zimo 5 goved; tudi gozda za steljo, drva in za domače stavbe potrebni les je dovolj. Pripraven je kraj tudi za trgovino s žitom, usnjem, špecerijskim ali kramarskim blagom.

Proda se vse skupaj za gotov denar od 1200 do 1300 gld. s plačevanjem na obroke pa za 1400 do 1500 gld. Hiša in drugo stanje se tudi posebej proda s tolikimi njivami, kolikor bi jih kdo želel.

Kdor želi kaj kupiti, naj se pismeno ali ustmeno obrne do podpisanega.

J. Humar,

župnik na Primskovem.

Pošta v Šmartnem pri Litiji. (St. Martin bei Littai.)